

## Impressie rondetafel over netcongestie in provinciale staten Gelderland 10 januari 2024

John Hontelez, RES-coördinator energiecoöperaties regio Arnhem-Nijmegen

Aanvraag voor deze bijeenkomst kwam van CU, CDA, VVD, D'66, SGP.

Dit initiatief kwam na de aangenomen motie "Gelderland tijdelijk windstil" van 15 november 2023, waarin o.a. aan Gedeputeerde Staten wordt gevraagd "inzicht te geven in de problematiek van netcongestie voor/in onze provincie".

Het ging in feite om een hoorzitting met experts van Liander, Tennet, Vereniging Duurzame Energie, Firan, Gelders Energie Akkoord, Oost NL, Watthub, CE Delft. Voor details over de sprekers, zie bijlage hieronder

Er komt geen officieel verslag van deze rondetafel. De opname is wel te bekijken via [Bijeenkomst/1160687 Provincie Gelderland \(notubiz.nl\)](https://www.notubiz.nl/Bijeenkomst/1160687-Provincie-Gelderland) vanaf 9 uur 13 minuten.

Gepubliceerde presentaties:

Oost NL: <https://gelderland.stateninformatie.nl/document/13691496/1>

Watthub: <https://gelderland.stateninformatie.nl/document/13691497/1>

CE Delft: <https://gelderland.stateninformatie.nl/document/13691498/2>

Liander: <https://gelderland.stateninformatie.nl/document/13691499/1>

**De belangrijkste boodschappen waren** (mijn samenvatting):

1. **Er zijn twee soorten congestie:** die veroorzaakt door toename van de vraag, en die veroorzaakt door toename van aanbod van weers-afhankelijke bronnen. Die twee moeten apart worden aangepakt. *Dit werd herhaaldelijk benadrukt en is zeker geïnspireerd door de "Gelderland tijdelijk Windstil" motie waarin de suggestie wordt gewekt dat aanleg van meer windmolens kan leiden tot extra problemen met het aansluiten van nieuwe woonwijken.*
2. Congestie kan o.a. worden bestreden door het lokaal **combineren** van zon, wind en opslagcapaciteit, in de juiste verhoudingen.
3. **Rol provincie (o.a.):** windmolens niet tegenhouden maar stimuleren, kan helpen de congestie te verminderen. Samen met gemeenten slimme locaties bepalen en met name ook opslag stimuleren. Zelf initiatief nemen, de regie nemen, niet aan anderen overlaten. Actief stimuleren smart energy hubs, zorgen dat het van "pilots" wordt opgeschaald (er zijn 400 industrieterreinen in Gelderland). Bevoegdheden in ruimtelijke ordening benutten om toestemming (m.n. ook voor onderstations en transformatorhuisjes) te versnellen. De provinciale stikstofbank inzetten om net-uitbreiding mogelijk te maken.

**Kort verslag:**

In de inleidingen werden de volgende aspecten besproken:

- Snelle groei van vraag vanwege elektrificatie als onderdeel transitie. Behalve e-auto's werden ook warmtepompen genoemd, en de invloed die de richting van de warmtetransitie nog kan hebben (elektrisch of waterstof).
- Snelle groei van productie-units als gevolg van installatie van zonnepanelen op velden en daken alsmede windmolens.
- Ontbreken van balans tussen zon- en windinstallaties en daardoor inefficiënt gebruik van kabels.
- Vrijwel geheel Gelderland heeft last van zware congestie: kleurt rood op betreffende kaarten.
- Netcongestie is het ergst in de winter.
- Er werd gesproken over smart energiehubs: industrieterreinen waar de aanwezige bedrijven samenwerken om minder afhankelijk te zijn van Liander en lagere pieken veroorzaken.
- Oost NL is momenteel betrokken bij het opzetten van 6 smart energy hubs in Gelderland.

- Er werd gesproken over “congestiemanagement”, wat betekent dat in bepaalde gebieden voor de (groot-)verbruikers op bepaalde momenten een plafond wordt gesteld aan de stroomleverantie. Anderzijds wordt het aantrekkelijk gemaakt extra stroom af te nemen als er veel aanbod is.
- Vanaf 1 januari hebben de netbedrijven meer mogelijkheden om energieproducenten te dwingen stroom te leveren (Netcode).
- Praktische problemen werden genoemd bij het combineren van zon- en windparken ook als ze fysiek bij elkaar liggen. Bijvoorbeeld Koningspleij, waar een financier dwars lijkt te liggen.
- Het is belangrijk om regisseurs te hebben op verschillende niveau's: provinciaal, gemeentelijk, hubs....
- Er werd gesteld dat ook als er voldoende capaciteit wind en zon is, op een jaar (8760 uur) tijd, er zo'n 4000 uren zijn dat zowel zon als wind niets of weinig leveren. Er zal dus back-up productie moeten zijn, en probleem is dan dat dergelijke centrales (biomassa, kernenergie, waterstof) de business case moeilijk is vanwege de vele uren stilstand. Van der Gaag (NVDE) had het over 1500-2500 uur/jaar, wat de businesscase nog moeilijker maakt. Zijn lagere inschatting had te maken met samenwerking met buurlanden en uitbreiding wind op zee.

Maar ook werd, met name door Van der Gaag (NVDE) en Kamp (GEA) dat netcongestie geen constant fenomeen is, maar voorkomt op bepaalde momenten. Jurjus (Liander) liet weten het daar niet helemaal mee eens te zijn.

#### **Vragen van de statenleden:**

Vooraf constructieve vragen over wat de rol van de provincie moet zijn. Wat antwoorden:

- Op korte termijn is vooral belangrijk: meebewegen met het weer: stimuleren dat stroomvraag flexibel wordt, ook bij openbare instellingen.
- Smart Energy Hubs opschalen. Ook bonussen geven aan hubs die goede combinatie zon, wind en opslag hebben.
- Vergunningenprocedures verkorten en aan een deadline binden.
- Investeren in “mensen”: die gemeentes kunnen assisteren bij de regie nemen voor het ontwikkelen van hubs en locaties wind.
- Impact Omgevingswet op efficiency/snelheid vergunningverlening nog onduidelijk.
- Trage ontwikkeling van warmtevisies in vele gemeenten leidt ertoe dat steeds meer mensen individueel warmtepompen aanschaffen. Als 1/3 van de bewoners in een wijk dat doen wordt een collectieve oplossing lastig door te voeren.
- Kerncentrales gaan op korte termijn geen bijdrage leveren. En op langere termijn blijft de twijfel over een businesscase als ze gebruikt worden als backup.
- Gebrek aan personeel wordt aangepakt bij Liander en Tennet. Moeilijkst aan te vullen zijn de technische mensen, met name monteurs.

Eissens van VOLT vroeg om een expliciet antwoord op de stelling dat de bouw van windmolens NIET voor congestie zorgt voor woningbouw. Antwoord: JA.

BIJLAGE: SPREKERS

18.30 – 18.35	<b>Opening</b>
18.35 – 18.50	<b>Netbeheerders Liander (dhr. Jurjus) / Tennet (dhr. Van Hattem)</b> <i>Netbeheerder Liander legt kabels en leidingen aan en beheert het energienetwerk.</i>  <i>Tennet is verantwoordelijk voor het beheer van het transportnet, de aansluiting van elektriciteitsproducenten op het net, het transport van elektriciteit en de afstemming van het elektriciteitsaanbod op de vraag</i>
18.50 – 19.00	<b>Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (dhr. Van der Gaag)</b> <i>De Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (NVDE) maakt zich sterk voor een energievoorziening die volledig is gebaseerd op hernieuwbare energie door het bundelen van krachten uit de gehele sector.</i>
19.00 – 19.10	<b>Firan (dhr. Meijer)</b> <i>Firan ontwikkeld, realiseert en exploiteert de infrastructuren voor warmte, koude, waterstof, duurzame gassen en zon- en windenergie die klaar zijn voor de wereld van morgen.</i>
19.10 – 19.20	<i>Pauze</i>
19.20 – 19.30	<b>Gelders Energie Akkoord (dhr. Kamp)</b> <i>Het Gelders Energieakkoord is een netwerkorganisatie van meer dan 220 partners die samen werken aan de energietransitie van Gelderland.</i>

19.30 – 19.40	<b>Ontwikkelingsmaatschappij Oost NL (dhr. Leeuw)</b> <i>In opdracht van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en de provincies Overijssel en Gelderland versterkt Oost de regionale economie. Dit doet Oost NL door met publiek geld te investeren in ondernemers in Oost-Nederland</i>
19.40 – 19.50	<b>Watthub (dhr. Van den Berg)</b> <i>WattHub realiseert snellaadpleinen voor vrachtwagens en bouw materieel, voorzien van lokaal opgewekte wind- en zonne-energie.</i>
19.50 – 20.00	<b>CE Delft (dhr. Vendrik)</b> <i>CE Delft doet o.a. onderzoek naar zaken als netcongestie, leveringszekerheid, batterijopslag en het toekomstige energiesysteem.</i>
20.00 – 21.00	<b>Gesprek tussen staten en deskundigen</b>